

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVII, БРОЙ 20

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 2016 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com, bg.synodalpress@gmail.com

www.synodalpressbg.blogspot.bg, www.bg-patriarshia.bg

СВЕТИЛНИЦИ НА ВЯРАТА

София посрещна мощите на св. Лука Симферополски

Стр. 1, 2-3

Тържествено посрещане на светинята в Пловдив

Стр. 4-5

ВЯРА И МЕДИЦИНА

Св. Лука Войно-Ясенецки

Сърцето като орган на висшето познание

Стр. 7

ПОКЛОННИЧЕСТВО

ОТВЪД ГРАНИЦИТЕ – в манастира на свети Гавриил Лесновски

Стр. 8

СВЕТИЛНИЦИ НА ВЯРАТА

Мощи на св. Лука Симферополски пристигнаха в България

Мощи на св. Лука Симферополски (27 април 1877–11 юни 1961 г.) пристигнаха в България. Частицата от мощите на светеца хирург, лечител на душите и телата, живял в наше време, са дар от Руската православна църква за Пловдивска епархия на Българската православна църква и всички българи по молба от Българския патриарх Неофит и с благословението на Руския патриарх Кирил.

Мощите бяха донесени на 21 октомври от Негово Преосвещенство Богородски епископ Антоний, викарий на Руския патриарх. Първо светинята бе донесена в Синодната палата на БПЦ-БП. Там, върху светия Престол в синодалния параклис мощите бяха поставени от Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай в специално изработена мощехранителница във форма на десница, чрез която св. Лука невидимо ще благославя пристъпилите към светинята за поклонение християни. Първи пред светите мощи на изповедника за Христа се поклониха служителите от Синодалната администрация начело с главния секретар на Светия Синод архим. Герасим.

След това светите мощи бяха отнесени в

Руското патриаршеско подворие – храм „Св. Николай Мирликийски“;

където пред светинята бе отслужен кратък молебен. В следобедните часове бе отслужен Акатист на св. Лука Симферополски от Негово Преосвещенство Богород-

ски епископ Антоний в съслужение с предстоятеля архим. Филип (Василцев) и храмовото свещенство. Последва моление към светеца, отправено от Негово Високопреосвещенство Неврокопски митрополит Серафим.

Присъстваха и посланиците на Руската федерация в България А. А. Макаров и на Белорусия В. А. Воронкович.

От Руския храм-подворие мощите се отправиха към

Софийската света митрополия

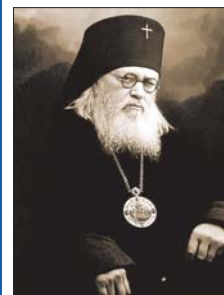

Негово Светейшество Неофит, митрополит Софийски и патриарх Български, прие светинята от преосвещения еп. Антоний в храма на Софийската митрополия „Св. Марина“ при пее на тропара и кондака на светеца.

Дълъг шпалир от столични свещеници и много верни чедра на БПЦ очакваха светите мощи на площада пред храма. От там с литийно шествие те бяха пренесени в митрополитската катедрала „Св. Неделя“, където бе отслужен молебен от Богородския еп. Антоний и Бранишкия еп. Григорий, след което започна всенародно поклонение пред честните мощи на светеца лечител, продължило до отпътуването им за Пловдив в следобедните часове на 22 октомври. Стоици вярващи се стекоха да се поклонят пред светинята и да изпросят молитвеното застъпничество на светеца, лечител и изповедник за вярата, живял и светителствал в тежките за Руската православна църква години на атеистичната власт.

Александра КАРАМИХАЛЕВА

Хирург в расо лекува и след смъртта си

говите книги са учили поколения съветски хирурзи. Произнасял е проповеди и заедно с това е чел лекции, изнасял е доклади на научни конгреси.

Хората били поразени от вида на хирург в расо. Пропагандата трябвало да се бори срещу очевидното – вярата и науката са съвместими.

ХУДОЖНИКЪТ СТАВА ЛЕКАР

По времето на комунизма от ухото на ухото върви една мътва – за хирурга архиепископ. Той поставял болния на операционната маса, прочитал над него молитва, прекръствал себе си, лекарите и сестрите, с ъог помазвал мястото, където трябвало да се реже и след това се хващал за скапела. И неговите операции винаги били сполучливи: слепите пролеждали, обречените се съживявали. И всички заедно се чудели – науката ли помага, или Бог, заради Когото преследват и убиват?!

На пожелателите снимки от съветско време може да се види облечен в расо старец с дълга посивяла коса. На гърдите – с нагагия. Този човек е бил и епископ, и съветски професор. Почти четиридесет години е прекарал във времето на руския комунистически режим. По не-

Светското име на архиепископ Лука било Валентин. В детските си години Валентин рисувал много добре и след като завършва гимназия в Киевската художествена школа, започнал да се подготвя за Петербургската художествена академия. Мечтаел да стане художник. Но по време на изпитите го обзело съмнение: дали ще бъде най-разумно да се занимава с рисуване, щом има толкова страдания? В главата му къртели думите на Евангелието: „Жътвата е голяма, а работниците малко“.

В края сметка, бъдещият епископ постъпил в Киевския медицински факултет. Скоро станал най-добрият студент на факултета. Младият лекар Войно-Ясенецки завършил медицина с отличие.

На стр. 6

ХРОНИКА

България

Храмов празник в църквата „Св. Димитър Чудотворец“ в София

На 26 октомври в единствения посветен на вмчк Димитрий Чудотворец столичен храм, скътан сред обществени и жилищни сгради на кв. „Хаджи Димитър“, бе отслужена празнична, архиерейска св. Литургия. В нея взе молитвено участие Българският патриарх и Софийски митрополит Неофит.

В този храм се съхраняват частици от мощите на св. вмчк Димитрий и св. мчк Нестор, които в празничния ден се изнасят за поклонение. Тук се съхранява и чудотворна икона на великия поборник, изобразена в манастир „Св. Пантелеймон“, Света Гора, по време на Втората световна война. Иконата е дар от големия благодетел на Църквата ген. Величков и пристига в София посредством самоотвержеността на неговия син, припомнатия архим. Методий (Жерев).

Празничната богослужба беше възглавена от Негово Преосвещенство Маркианополски еп. Константин в съслужение със ставр. ик. Ангел Ангелов – протосингел на Софийска св. митрополия, архим. Теофан, предстоятеля на храма ставр. ик. Антоний Алексиев, столично и храмово духовенство.

Отец-протосингелът поднесе празничното си словото, правейки своеобразен паралел между двамата особено почитани от народа ни светци, които са празнувани в календарна близост – св. Димитрий Солунски и св. Климент Охридски. На тях Църквата винаги е отдавала еднакво висока почит, предвид достигането им на една обща цел – Господ Исус Христос и вечния живот. Както и заради щедрата небесна закрила и ходатайство на двамата пред престола на Всевишния.

Отец-протосингелът призова да преследваме същата цел и назначение на

христоподражателя – живот вечен чрез Исуса Христа. И с цялата Църква да възвем славния Димитрий: „Изцели недъзите ни! Господ Бог да милва и спасява всички ни. Амин!“

В края на светата Литургия множество деца и миряни приеха св. Тайни. Негово Светейшество даде своето патриаршеско благословение на всички, които взеха участие в празничната св. Литургия, призовавайки над тях молитвите на Божия угодник Димитрий Солунски.

От името на църковното настоятелство Негово Високоблагоейство ик. Антоний поднесе цветя и благодарности за патриаршеското присъствие и благословение.

От светия олтар бяха изнесени мощи на св. вмчк Димитрий и св. мчк Нестор за поклонение.

Анула ХРИСТОВА

Димитровден – празник на старопрестолния Вудин

На 26 октомври с тържествена архиерейска св. Литургия бе отбелязана паметта на св. великомъченик Димитър Солунски Чудотворец в едноименния катедрален храм на гр. Видин. Светата Литургия бе оглавена от Негово Високопреосвещенство Видински митрополит Дометиан, в съслужение с Велички еп. Сионий, игумен на Троянската света обител, и Белоградчишки еп. Поликарп, както и много духовници от Видинска епархия и гости от страната и чужбина.

Молитвено участие в тържеството взеха г-н Владимир Тошев, народен представител от 43-то Народно събрание на Р България, г-н Огнян Ценков, кмет на Видин, г-н Момчил Станков, областен управител на Област Видин, г-н Геннадий Велков, председател на Общински съвет Видин, депутати, общественици, вярващ народ, изпълнил храма в безбройно множество.

Проповед за неделята и празника на св. Димитър произнесе Негово Високопреподобие архимандрит Антим, протосингел на Видинска епархия.

След светата Литургия митрополит Дометиан отправи своя благослов към всички присъстващи и гости, като им пожела Бог да ги окриля, пази и вдъхва, за да бъдат достойни чедра на Църквата Христова и България. Той поздрави

гостите на Видин и изказвайки думи на преклонение и любов, им засвидетелства любовта и братската обич на Видинска епархия и БПЦ.

Пред храма еп. Поликарп освети училищните знамена, традиция, която се обособи за празника на св. Димитър, духовен празник на Видин, за благословение и придобиване на божествена мъдрост от страна на видинските ученици.

Последва литийно шествие от храма до пл. „Бдинци“, където гражданите на Видин бяха поздравени от Видинския митрополит Дометиан и г-н Огнян Ценков, кмет на Видин.

Празникът продължи с откриването на тържествена сесия на Общинския съвет Видин, където представителят на Видинска митрополия архим. Исаак, духовен надзорник на Видинска епархия, отправи поздрав към присъстващите.

Видинска митрополия

СВЕТИЛНИЦИ НА ВЯРАТА

Св. Литургия в Руския храм-подворие

На 22 октомври Богородският еп. Антоний отслужи св. Литургия в Руското патриаршеско подворие – храм „Св. Николай Мирликийски“ в София заедно с Белоградчишкия еп. Поликарп, викарий на Видинския митрополит. В съслужението взеха участие и гл. секретар на Св. Синод на БПЦ архим. Герасим (Георгиев), настоятелят на Подворието архим. Филип (Василцев), настоятелят на Подворието на РПЦ в Бари прот. Андрей Бойцов и духовенството при храма. Молитвено участие в богослужението взе Западно- и Средноевропейският митрополит Антоний. В храма бе и пълномощният посланик на РФ в България А.

Снимка: Руско подворие

А. Макаров със съпругата си. Накрая прозвуча многолетствие за светейшите патриарси Московски и на цяла Русия Кирил и Български Неофит, за българския, руския и присъстващата богомолен народ.

С приветствено слово към преосвещения Богородски еп. Антоний се

обърна предстоятелят на Подворието архим. Филип, който в памет от това първо посещение в България му подари архиерейски посох.

В отговор еп. Антоний благодари на настоятеля за неговите трудове и му пожела Божията помощ в неговото служение.

Официалната визита на Богородския еп. Антоний в диоцеза на БПЦ завърши на 24.10. с отслуж-

ване на молебен пред мощите на св. Серафим, архиеп. Богучарски и Софийски Чудотворец, в рус-

кия храм-подворие „Св. Николай“. Край гроба на светеца в криптата на храма в молитва застанаха и настоятелят на Подворието архим. Филип (Василцев) и прот. Андрей (Бойцов) – настоятел на Руското подворие в Бари.

В рамките на това свое първо посещение в България еп. Антоний посети някои от православните светини в София и Пловдив, както и манастира „Св. Кирик и Юлита“ край Асеновград.

Снимка: Руско подворие

Св. Литургия в храм „Св. Неделя“

В същото време в митрополитската катедрала „Св. Неделя“, където беше изложена за поклонение частицата от мощите на св. Лука Симферополски, бе отслужена архиерейска св. Литургия от викария на Софийския митрополит Неофит – Негово Преосвещенство Бранички еп. Григорий. В съслужение с него около светия престол застанаха и архиерейските наместници на Самоковска, Трънска, Кюстендилска и Дупнишка духовна околия, както и храмовото духовенство.

Молитвено участие в литургията взе светейшият Български патриарх и Софийски митрополит Неофит.

След св. Литургия патриарх Неофит отслужи молебен към св. Лука Симферополски в съслужение със Западно- и Средноевропейския митр. Антоний, Богородския еп. Антоний, Белоградчишки еп. Поликарп и гл. секретар на Св. Синод – архимандрит Герасим.

Патриарх Неофит се обърна към богомолците, изпълнили до краен пре-

Снимка: Весела Иванова

дел храма, с първосветителски благослов и отправни благожелания и благодарности към патриарх Кирил, Московски и на цяла Русия за този драгоценен дар – светите мощи на Божия угодник Лука

Симферополски. Същия ден в следобедните часове Негово Светейшество патриарх Неофит и столично свещенство изпратиха частицата мощи на св. Лука към Пловдивска епархия. ЦВ

ХРОНИКА

България

Тристранна среща за поклонническия туризъм

Първа по рода си тристранна среща за поклоннически обмен между Русия и България се състоя на **21 октомври** в Синодната палата. В нея взеха участие представители на БПЦ и РПЦ, начело с Неврокопския митрополит Серафим, който отговаря за организирането на поклонническия туризъм от страна на Светия Синод на БПЦ-БП, и Богородския епископ Антоний – викарий на Руския патриарх, ръководител на Управлението на задграничните учреждения при Московската патриаршия и ръководител на Поклонническия център на Московската патриаршия, и представители на Министерството на туризма, начело със зам.-министъра на туризма Ирена Георгиева.

Тема на разговора бе активизирането на поклонническия обмен между Русия и България, набелязването на конкретни мерки за улесняване на пътувания до светите места в България на вярващи православни християни от държавите – каноническа територия на РПЦ и на българи – по места за поклонение, принадлежащи на РПЦ – Московска патриаршия, в това число и руснаци в диаспората.

Участниците в срещата се съгласиха, че тя ще даде тласък в развитието на поклонническия туризъм и че този специфичен вид туризъм има огромен и все още неразкрит потенциал, който трябва с общи усилия да бъде реализиран. Бяха обсъдени възможностите да се популяризира на руския туристически пазар православните светини в България, както и конкретни инициативи в тази насока.

От българска страна БПЦ и туристическото министерство в сътрудничество поеха ангажимент за разработването на различни туристически пакети за посещения на манастирите и храмовете в България за цел поклонение, както и такива пакети, които включват посещения в съседни на България страни и комбиниран туризъм, който освен поклонничество да включва и исторически и културен туризъм, отиди по черноморските и планинските курорти, спа- и екотуризъм, и др.

Обсъдена бе и необходимостта от специална подготовка на екскурзоводите, които ще обслужват поклоннически групи и представителите на БПЦ

поеха ангажимент да съдействат в това.

Зам.-министър Георгиева заяви, че Министерството се ангажира, при съдействието на БПЦ, да популяризира обектите, които ще бъдат включени в бъдещите поклоннически турове у нас. „Над 4200 са обектите на поклонническия туризъм у нас, с което се нареждаме на трето място след Италия и Гърция в Европа, между тях изключително важно място заемат православните храмове и манастири“, заяви тя.

Богородският епископ Антоний подчерта, че през последната година се забелязва ръст на интереса от страна на православните християни в Русия към България, който ръст е свързан с канонизацията през февруари т.г. на св. Серафим Софийски Чудотворец.

Според него България е интересна туристическа дестинация не само за православните християни, живеещи в Руската федерация, но и за руснаците, които живеят в чужбина. „Имаме повече от 900 руски енории в целия свят и когато говорим за поклонничество в православна България, е важно да обърнем внимание и на тях, още повече, че те не се нуждаят от визи, за да посетят

страната ви. България не е достатъчно позната и ние правим с тази среща стъпка за популяризирането на нейните светини“, допълни той.

По време на срещата бе представен новосформиран Поклоннически информационен център към Софийска митрополия, който се ангажира да организира пътуванията на православни поклонници у нас и на българи в чужбина.

Последва брифинг пред представители на средствата за масова информация, след което срещата продължи с обсъждането на конкретни инициативи в неформална обстановка.

Богородският епископ Антоний бе на официално посещение в България от 21 до 24 октомври по покана на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит и с благословието на светейшия Московски и на цяла Русия патриарх Кирил. Той донесе в дар на Пловдивска епархия и всички православни българи частица от мощите на почитания в Русия и у нас св. Лука Симферополски.

Работната тема на визитата бе обсъждане с представители на БПЦ – БП и с представители на

Министерството на туризма на въпроси свързани с организирането на поклоннически пътувания до България и от България на вярващи православни християни в рамките на договореното между РПЦ и БПЦ оживление на поклонническия поток на духовенство и православни християни от Русия в България и от България в Русия.

Припомняме, че на 27 май 2014 г., по време на официалното мирно посещение на Българския патриарх Неофит в Руската православна църква, в патриаршеската резиденция в московския ставропигиален Даниловски манастир се състояха разговори между светейшите патриарси Московски и на цяла Русия Кирил и Български Неофит и членовете на съпровождащата го делегация на Българската православна църква. Бяха обсъдени широк кръг от въпроси, представляващи взаимен интерес, между които и полезността на развитието на православното поклонничество, в частност – пътуванията на православни християни от РПЦ до светините на Българската православна църква и по местата, свързани с подвижите на воините, сражавали се за освобождението на България от времето на османското иго, и към светините на Руската православна църква.

Последва среща на Българския патриарх Неофит с министъра на туризма Николлина Ангелкова, по време на която двете страни обсъдиха възможностите за популяризирането на храмове и манастири и включването на тези обекти в туристически пакети и за разработване на маршрути за православни поклонници с предвидено участие в богослуженията. Бяха набелязани конкретни мерки за развитието на поклонническия туризъм в нашата страна.

Със съдействието на Руското патриаршеско подворие в София и на посолството на България в Москва през 2015 г. и 2016 г. бяха осъществени няколко поклоннически пътувания на по-големи или по-малки групи руски граждани по светите места в България, които особено се активизираха след канонизацията на св. Серафим Софийски Чудотворец през февруари т.г.

Отдел „Връзки с обществеността“

Българският патриарх Неофит прие Богородския епископ Антоний

Негово Светейшество Българския патриарх Неофит прие на **21 октомври** в Патриаршеския дом Негово Превосвещенство Богородски епископ Антоний – викарий на Руския патриарх, ръководител на Управлението на задграничните учреждения при Московската патриаршия и ръководител на Поклонническия център на Мос-

ковската патриаршия – и придружаващите го лица. В срещата взеха участие високопреосвещените митрополити Западно- и Средноевропейски Антоний и Варненски и Великопреславски Йоан, Браницкият еп. Григо-

рий и главният секретар на Св. Синод архим. Герасим.

По време на срещата бе констатирано, че отношенията между двете православни църкви през последните няколко години са на особено високо ниво, че много архиереи на РПЦ посещават България и български архиереи – Русия, по различни поводи. В частност бяха споменати и добрите братски отношения между задграничните енории на двете църкви. Бе отбелязано, че със съвместната канонизация на св. Серафим, архиепископ Богучарски и Софийски чудотворец, интересът на православните в Русия към България се е увеличил изключително, разпространяват се книги за светеца и мнозина искат да посетят страната ни и да се поклонят на гроба му и др. свети места у нас.

† IN MEMORIAM

Престави се в Господа архимандрит Лукилиан Дамянов

На **28 октомври** на 93-годишна възраст се престави в Господа архим. **Лукилиан Дамянов**.

Преживява различни гонения от комунистическата власт. След като се подвизава като монах в Рилската св. обител, в Роженския манастир и накрая като игумен на Гоцеделчевския манастир „Св. Богородица – Живо-приемни източник“, архим. Лукилиан е назначен от приснопамятния Неврокопски митрополит Натанаил за протосингел на епархията и заема тази длъжност до края на земния си път.

Неуморен труженик на Божията нива, който до последните си дни отслужва почти всекидневно св. Литургия. Изповедник, пастир и свещенослужител, останал верен на каноничната църковна власт през най-тежките времена на разкола.

Бог да го упокои в селенията на праведните! Вечна и блажена да бъде светлата му памет!

Опелото бе отслужено от Неврокопския митрополит Серафим на 29.10. в катедралния храм „Св. Кирил и Методий“, гр. Гоце Делчев.

Неврокопска митрополия

Хирург в расо лекува и след смъртта си

От стр. 1

След завършването си Валентин е изпратен в мощ на медицинските екипи в Руско-японската война в Чита. Тук се венчава за Анна Ланска и за първи път започва да оперира, но жена му заболяла от туберкулоза.

През април 1917 г. семейството и четирите им деца се преместили на юг – в Ташкент. През същата година лекарят става професор в Средноазиатския университет в Ташкент. През 1919 г. съпругата му починала.

„ДОКТОРЕ, ВИЕ ТРЯБВА ДА СТАНЕТЕ СВЕЩЕНИК!“

Революцията в Русия и последвалата я гражданска война през 1918 г. достигнали и до Ташкент. Бившите енорияши започнали да грабят и рушат храмовете. Вместо да се дистанцира или притесни, той още по-сериозно се зял с молитва, посещавал храма, лекувал и преподавал. Прочутият в целия град хирург правел впечатление и със своята религиозност.

Ташкентският и Туркестански епископ Инокентий казал на брещеца Владика: „Докторе, трябва да станете свещеник!“ На посещаването му в дяконски чин се стекъл целият медицински факултет. „Чувствах, че е мой дълг да защита с проповед нашия оскърбен Спасител“, пише архиепископ Лука в своите мемоари.

След като приел свещенически сан, отец Валентин оперирал както преди, четял лекции на студентите, винаги с расо и кръст. 20-те години били много трудни за Църквата. Много йерарси в Русия били убити. Патриарх Тихон бил арестуван, защото анатемозал новата власт, а управляващият епископ Инокентий напуснал Ташкент. Предложили на отец Валентин да възглави църквата в Туркестанския край.

„АЗ РЕЖА ХОРАТА В ИМЕТО НА ТЯХНОТО СПАСЕНИЕ“

През 1923 г. 46-годишният свещеник бил постриган в монашество. Малко по-късно приема епископска

хиротония с името Лука – в чест на свети апостол и евангелист Лука – лекар и иконописец. Назначили го за Ташкентски и Туркестански епископ. Високата църковна служба не го отделила от медицината. Съвременниците на свети Лука били поражени от удивителния му характер. Той никога не се притеснявал да каже пред всички какво мисли за безбожната власт. Запазен е разговор на епископа с един от най-свирепите агенти на ЧК (КГБ) в Ташкент, зловец Петерс:

– Значи Вие, Войно-Ясенецки, нощем се молите, а през деня режете хората?

– Аз „режа“ хората в името на тяхното спасение – отвърнал свещеникът. – А в името на какво ги режете (на руски глаголет означава и „коля“ – б.р.) Вие? – Как можете да вярвате в Бога? Нима сте Го виждали?

– Не, не съм Го виждал. Правил съм много мозъчни операции, господине. И когато отворя черепната кутия – не виждам къде е умът, съвестта също. Значи ли това, че ги няма?

ЗАТОЧЕНИЯ И АГЕРИ

Но още след първите му изяви като архиерей започнали изпитанията. Ставало Все по-трудно да работи – да бъде активен хирург и активен църковен деятел ставало невъзможно. През 1923 г. епископ Лука бил арестуван по обвинение в антихристиянска дейност и заточен в Енисейск, Сибир.

И тук той продължил да се занимава с църковна

дейност и да оперира, упорито събирал материали за отдавна замислените „Очерци по знойна хирургия“. След три години в заточение епископ Лука бил реабилитиран и се върнал в Ташкент. Катедралният храм в Ташкент бил разрушен. Епископ Лука започнал да служи като обикновен свещеник в църквата „Преподобни Сергий Радонежки“, недалеч от своя кабинет. Но през 1930 г. отново бил арестуван и изпратен в Архангелск – до 1933 г. През 1934 г. излязло първото издание на неговите „Очерци по знойна хирургия“. За кратко книгата предизвикала огромен интерес и се изчерпала.

ОТНОВО В СИБИР

Спокойният живот продължил общо три години. Настъпила страшната 1937 година. На 13 декември епископ Лука бил арестуван отново и обвинен... в шпионаж.

В неумоверно тежките условия на затвора, разпитван постоянно ден и нощ, лишен от сън, с подуми крака от дългото стоене, Владиката започнал гладна стачка. Бил вече на 60 години. Две години неговото семейство не знаело нищо за него. В тежко здравословно състояние той прекарал четири години в килията и в лагерната болница. Не се предал духом и не признал скалпените обвинения. Лагерт приключил със заточение в Сибир, в село Голяма Мурта.

Навсякъде Владиката бил готов да се притече на помощ. Той лекувал и оперирал понякога с подръчни средства: нож от кухнята, шилосерски клещи, зашивал раната с женски коси...

ТЕЛЕГРАМАТА ДО КАЛИНИН

Когато започнала войната, пристигнала телеграма в Москва от епископ Лука, адресирана до Михаил Иванович Калинин, председател на президиума на Върховния съвет на СССР (формалния държавен глава на СССР – б.р.). Ето нейното съдържание: „Аз, епископ Лука, по фамилия професор Войно-Ясенецки, отбивам службата си в лагер в село Голяма Мурта, Красноярски край. Специалист съм по знойна хирургия и мога да окажа помощ на фронта или в тила. Моля, моето заточение да бъде прекъснато или да бъда изпратен да служа в болница. След края на войната съм готов да се върна в лагера. Епископ Лука“.

Искането било удовлетворено. По време на войната светител Лука бил завеждащ хирургично отделение в болница. Той се грижел за най-тежките случаи и извършвал операции денонощно. След края на войната архиепископ Лука бил награден с медал. Но това не попречило на властите да продължат неговото заточение – трябвало да се върне в лагера.

Епископ Лука носел своя кръст с чест и достоинство. Той пише: „Главното в живота е винаги да се прави добро на хората. Ако не можеш да направиш голямо добро, поставай се да извършиш поне малко“.

Единадесет години през митарствата на затвори и заточения свети Лука останал Верен на православната вяра. Може да получи свобода, известност, предлагали му да възглави институт, но в замяна искали от него да се отрече от Бога. Той предпочел да не предава вярата. През 1946 г. епископ Лука бил избран за Кримски и Симферополски архиепископ.

„Смятам за своя главна задача навсякъде и винаги да проповядвам за Христос“ – казвал той на своите духовни чеда.

На 11 юни 1961 г. архиепископ Лука починал. Три дни не преставал човешкият поток към гроба на архиепископа лекар, а в деня на погребението процесията

достигнала три километра. По-късно започнали да постъпват съобщения, че много болни, които се покланяли на гроба на Владика Лука, по молитвите му получавали изцеление. Чудесата не престават и днес.

През 2000 г. Руската православна църква официално причислява Светителя Лука Войно-Ясенецки към лика на светиите. Но хората го смятали за светец много по-рано. Неговите мощи са изложени за поклонение в съборната църква „Света Троица“ в Симферопол. Всяка година на 11 юни мощите се изнасят с литийно шествие по улиците на града.

Дария ЗАХАРИЕВА

Гласът на св. отци

Светите отци за скърбите и изповедничеството

Подир изповядването дебне по-голяма опасност, защото врагът сега е по-раздразнен. (Свицмч Киприан Картагенски)

Изповедникът... нека бъде скромен и като се нарича изповедник на Христа, нека подражава на Този, Когото изповядва. (Свицмч Киприан Картагенски)

Тези, които заради истината и заради изповядването на Христа са били подложени на различни бедствия и са претърпели оскърбления, биват удостоени за това с особени почести. (Свицмч Киприан Картагенски)

Както, когато живее на земята, човек не може да избегне въздуха, така и този, който живее в този свят, не може да не бъде изкушаван със скърби и болести. (Преп. Ефрем Сириец)

Ако ти не искаш да понесаш скърби (за Господа) – все едно, ще търпиш скърби по други причини, но без каквато и да е полза за теб. (Преп. Ефрем Сириец)

Радвай се в скърбите, защото венците се изплитат от различни цветя, а праведниците чрез много и разни скърби влизат в радостта на своя Господ. (Преп. Ефрем Сириец)

Даже и всички човешки бедствия да се съюзят, и те няма да смутят душата на боголюбивия и любомъдрия, и няма да го принудят да остави добрдетелта. (Св. Йоан Златоуст)

Скърбите помагат на светиите да бъдат кротки и смирени, а не да се възгордяват от знамения и заслуги. (Св. Йоан Златоуст)

Ако си ученик, то подражай на Учителя – това е присъщо за ученика. Щом като Той е вървял по скръбния път, а ти вървиш по радостния, значи ти вървиш не по този път, по който Той е вървял, а по друг. Какъв последовател си, щом не следваш (Учителя си)? Какъв ученик си, когато не Му подражаваш? (Св. Йоан Златоуст)

Не мисли, че всяка скръб идва върху хората заради греховете им, защото някои, когато благоугаждат на Бога, биват изкушавани. (Преп. Марк Подвижник)

Поради това, че не искаме да изтърпим в името на Бога малка скръб, неволно издаваме в много и тежки скърби. (Преп. Ефрем Сириец)

Когато видиш добър човек в нещастия, то знай, че неговата скръб му служи за очистване. (Св. Григорий Богослов)

Болестите на тялото, оскъдността на плодовете и гладът ни служат за това да можем чрез тези беди винаги да се приближаваме към Него (Бога) и по такъв начин чрез временните скърби да станем наследници на вечния живот. (Св. Йоан Златоуст)

Из „Духовни бисери“,
Сливенски митрополит ЙОАНИКИЙ

ВЯРА И МЕДИЦИНА

Сърцето като орган на висшето познание

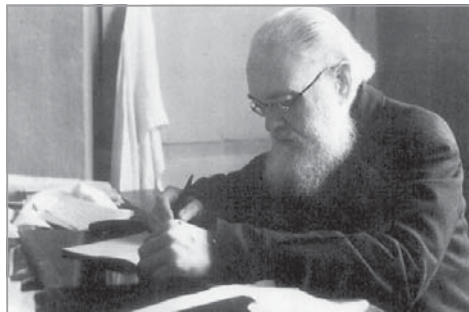
Съвременният цивилизован човек чрез работа над себе си се приучва да прикрива мускулните си рефлексии и само промените в сърдечната дейност все още могат да ни разкрият неговите преживявания. Така сърцето си остава за нас орган на чувствата, който фино указва нашето субективно състояние и винаги го изобличава. Като лекар трябва да отбележа, че докато сърдечната дейност, обусловена от мускулна, може да се регулира относително добре, то да се регулира сърдечната дейност, предизвикана от различни външения, е изключително трудно. Затова и толкова лесно се поразява сърцето у лица със свободни професии, не свързани с тежък физически труд, но свързани с голямо психическо натоварване.

Инерцията на сърцето е изключително богата и сложна. То цялото е оплетено с мрежа от влакна на симпатиковата нервна система, чрез която е тясно свързано с главния и гръбначния мозък. Функ-

циите на симпатиковата и вегетативната нервна система са все още слабо изучени и напълно неизвестни, но вече е напълно ясно, че те са изключително важни и многостранни. Тези нервни възли и влакна несъмнено притежават изключително важна роля във физиологията на чувствителността. Така че нашите анатомо-физиологически знания за сърцето не само че не пречат, а дори ни подтикват да считаме сърцето не само за централен орган на кръвообращението, а и за най-важния орган на чувствата.

Но Священото Писание ни казва за сърцето значително повече.

За сърцето се говори едва ли не на всяка страница на Библията. От пръв поглед читателят не може да не забележи, че на сърцето се придава значение не само на централен орган на чувствата, но и на най-важен орган на познанието, на мисълта и възприятието на духовните въздействия. И най-вече: според Священото Писание сърцето е орган на

общението на човека с Бога и следователно, то е орган на висшето познание.

За усещането на Бога или, по-точно, за благодатното въздействие на Божия Дух в сърцето говорят много подвижници на благочестието, много преподобни. Всички те повече или по-малко ясно усещали същото, което усещал и св. пророк Йеремиа – „но в сърцето ми беше като че ли разпален огън“ (Иер. 20:9).

Откъде е този огън? Св. Йоан Лествичник казва: „Духовният огън, който идва в сърце-

то, възкресява молитвата: при възкресението и възнасянето ѝ на небето става слизането на небесния огън в горницата на душата“.

А ето и думите на св. Макарий Велики: „Сърцето управлява всички органи, и когато благодатта заеме всички отделения на сърцето, господства над всички помисли и членове, защото там е умът и всички душевни помисли... Затова там трябва да гледаме написан ли е от благодатта законът на душата“.

Къде там? В главния

орган, където е престолът на благодатта и където са умът и всички душевни помисли, т.е. в сърцето.

Как възникналите в мозъка мисли се предават на сърцето, ние не знаем, но мисълта като чисто психологически акт, за разлика от усещанията, като физиологически акт, не се нуждае от анатомически пътища за придвижване. Не се нуждаят от такива пътища и чувствата, които възникват в сърцето и в значителна степен се формират от едни или други мисли. Но сърцето не само получава обработени мисли и сензорните възприятия от мозъка, но и само притежава удивителната способност да получава от заобикалящия го свят екзогенни духовни чувства от най-висш порядък.

Тези усещания от сърцето се предават в ума, в мозъка и в голяма степен определят, направляват и изменят всички психически процеси, произхождащи в ума и в духа.

Ако говорим за „помисли на сърцето“, че сърцето служи за средоточие

и обиталище на мъдростта, то в него не само се получават чувствени и волеви допълнения на породените в мозъка мисли и не само се възприемат екзогенни духовни въздействия предавани към мозъка, но и се раждат мисли, размисли, които, както и сензорните възприятия, служат като импулси и материал за мисловна дейност на мозъка.

Следователно сърцето е вторият орган на възприятието, познания и мисли. В него се ражда познанието и почива мъдростта. Следователно, ако сърцето е лишено от Божията благодат и не възприема от трансценденталния свят внушения от Духа на истината и доброто, а е насочено към възприемане от духа на злото, лъжата, гордостта, то в него се ражда и обитавана безумието.

Превод: Александра КАРАМИХАЛЕВА

Пълния текст на „Сърце как орган на висшето познание“ – в книгата на св. Лука Войно-Ясенецки „О духе, душе и теле“

БОГОСЛОВИЕ

Небе на земята

Църквата е земно небе, където живее и се движи небесният Бог“, казва св. Герман, патриарх Цариградски. В Църквата реално и осезаемо присъства Бог. Ние вярваме, че след като Христос се възнесъл подир Своето Възкресение, Той не изоставил учениците Си, но по един неизречен начин останал сред тях, „без да се разделя по никакъв начин от нас, а пребъдвайки завинаги с нас“ (кондак на празника Възнесение Господне). Обещанието Му: „Аз съм с вас през всички дни до свършека на света“ (Мат. 28:20), се изпълнява в Църквата, която Той основал като място, където да се среща и да общува с хората.

Заедно с Христос в Църквата невидимо присъстват Божията Майка, множество ангели и светии, които участват в службата заедно с хората. Небесната Църква, която се състои от ангели и починали праведници, и странстващата Църква, която се състои от живи хора, са **обединени в едно Христово тяло – единно и неделимо.**

Случва се понякога, че хора, които за пръв път посещават православна служба или дори случайно се оказват в празен православен храм, усещат нечие невидимо присъствие. Диоклийският епископ Калистос разказва така за първото си докосване до Православието: „Защо аз, англичанинът, принадлежа към Православната църква? Всичко започна през една неделя вечер, когато бях все още ученик. Без да имам ясна представа къде отивам, аз случайно влязох в една руска православна църква в Лондон...“

Вътре беше тъмно. Първото, което забелязах, бе широкото пространство на поирания под. Без нито една пейка, само няколко стола. Църквата изглеждаше празна. След това чух някакъв малък хор, който пееше някъде извън моето ползрение. Видях също и неколцина служители, повечето възрастни хора, зад стена с множество икони. Но първоначалното усещане за пустота, почти отсъствие, изведнъж се замени от безгранично чувство за пълнота. Усещах вече не отсъствие, а

присъствие – присъствие на безброй невидими служители. Разбрах, че това малко събрание е част от някакво действие, което е много по-голямо от него – действие, което не бе започнало с началото на службата и нямаше да се прекрати с нейния край. Не можах да разбера нито една дума от службата, тъй като всичко се пееше на славянски език. Но аз знаех, ако използвам израза от великопостната литургия на преждоосветените Дарове, че „днес небесните сили невидимо служат заедно с нас“.

Много години по-късно четох разказа за княз Владимир от „Повестта за временните години“ и стигнах до онова място, в което руските пратеници описват литургията, на която са присъствали в Цариград. „Не знаехме къде се намираме, на небето или на земята – казали те. – Не можем да ти го опишем, но едно нещо знаем със сигурност – че Бог живее там сред хората.“

Не можем да забравим тази красота“.

И аз няма да забравя колко бях потресен от прочетените думи, защото в тях разпознах с точност собствения си опит. Онази вечерна служба, в която взех тогава участие... може би, беше лишена от външното великолепие на Византия от Х в., но подобно на руските пратеници, и аз усетих „небето на земята“, незримата красота на Божието Царство, непосредственото присъствие на всички светии“.

За това, че в храма по време на богослужение присъстват Богородица и ангелите, има множество свидетелства в Священото Предание. Например, св. Андрей Юродиви, който живял в Цариград през Х в., веднъж по време на служба видял Божията Майка да покрива народа със своя омофор. На преп. Сергей Радонежки съслужил ангел по време на литургия.

Съществува и едно такова древно сказание: някакъв епископ и дякон, пътешествайки, се натъкнали на полуразрушена църква, която се намирала далеч от населените места, и поискали да извършат там литургия. И когато започнали да служат в празния храм и дяконът произнесъл: „Миром Господу помолимся“, те изведнъж чули незрим хор, който отговорил: „Господи, помилуй“. Пеенето на ангелите съпровождало цялата служба...

Случва се и в наши дни поради някакви обстоятелства, свещеникът да е принуден да извършва службата сам, без енориаши: та нали има места, където хората са толкова малко, че понякога на служба присъстват двама-трима, а понякога няма нито един. И макар чийнът на литургията да не предвижда подобни ситуации и да се предполага, че в службата участва събрание от хора, все пак дори и в тези случаи свещеникът не е самотен, защото ангелите, а заедно с тях и светите, и починалите християни също принасят заедно с него безкръвната жертва.

† Волоколамски митрополит ИЛАРИОН Из „Тайнството на Вярата“

ПОКЛОННИЧЕСКИ ПЪТУВАНИЯ

Продължение от бр. 19

Благодарение на други местни ктитори били направени и други обновявания на манастира през този период.

Но когато през 1805 г. бившият Дечански монах Теодосий дошъл тук, забавил манастира запустял. С помощта на местните той препокрил и ремонтирал църквата и иззградил 12 килии. През 1808 г. към него се присъединил и йером. Гавриил от Рилския манастир, с когото иззградил и нови конаци за поклонници. Отпогаба датира и сесашият дърворезбен иконостас, изработен от прочутия Дебърски майстор дърворезбар и иконописец Петре Филипович, дело на когото са едни от най-прекрасните дърворезбени образци, като тези в Бигорския манастир, Рилския и Лесновския манастир. В църквата „Пресв. Богородица“ в Скопие, в Крушево и др.

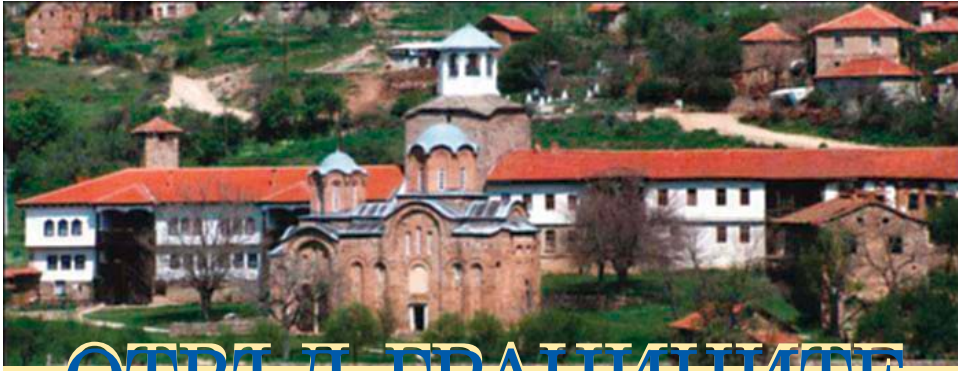
Изработил иконостаса и на църквата „Св. Спас“ в Скопие, където е оставил портрети на себе си и на помощниците си пред работната маса с дъла в ръка, а под образите им стои надпис, потвърждаващ българската му народност: „Перви майсторъ Петре Филиповичъ от Гари, Макриа – от Галичник. Бугари дебрани от Мала река 1824“ (Йордан Иванов. „Българите в Македония. Издирвания и документи за тяхното потекло, език и народност с етнографска карта и статистика“, С., 1917, стр. 215).

От своето основаване до днес Великата Лесновска лавра се числи към диоцеза на различни епархии и Поместни православни църкви. При пагането на България под Византийска власт през 1018 г. с указ на император Василий II Българската патриаршия е понижена в ранг и е обявена за Българска автокефална архиепископия със седалище в Охрид. Официалната титла на охридските архиепископи първоначално е „Архиепископ на цяла България“ (Αρχιεπίσκοπος της πάσης Βουλγαρίας), от средата на XII в. и „Архиепископ на Първа Юстиниана и цяла България“ или „на всички българи“ (Αρχιεπίσκοπος της πρώτης Ἰουστινιανῆς και πάσης Βουλγαρίας ἢ τῶν ἀρχιεπίσκοπος Βουλγάρων).

Първоначално архиепископията обхваща 31 епископии върху територията на цяла България, без част от Тракия, в това число и Морозовската епархия, към която се числяла по онова време Великата Лесновска лавра. Към края на XIII в., при крал Стефан Урош II Милутин (1282-1321), Морозовска епархия била присъединена към Ипекската архиепископия (Иван Снегаров, „История на Охридската Архиепископия“, Том 1., С., 1995).

От 1557 г. Злетовската епископия с център Лесновската св. обител преминава към диоцеза на Кюстендилска епархия на обновената Ипекска (Печка) патриаршия. От 1766 г. манастирът е под юрисдикцията на Цариградската патриаршия, а от 1887 г. в състава на Скопската епархия, която след референдум сред местното население се причислява към учреждената през 1870 г. Българска екзархия.

По това време след препоръка на Скопската митрополия от Св. Гора пристига йером. Козма с 18 монаси, които обновяват замрелия монашески живот в оби-

ОТВЪД ГРАНИЦИТЕ

В манастира на св. Гавриил Лесновски

телта. След т. нар. Виношка афера изуменът, архим. Козма, е заточен в Мала Азия с други дейци на ВМОРО. Връща се през 1902 г. и управлява Лесновския манастир до 1906, когато поради болест заминува за София и там се упокоил. След него изуменството поема йером. Гавриил. През неговото управление манастирът бележи икономически и духовен подем. Упокоил се в Господа през 1935 г. („Манастир Св. Гавриил Лесновски“, издание на манастирското братство, 2011).

През 1919 г. след Първата световна война Сърбия откупува от Цариградската патриаршия шест епархии в днешна Македония, от които оформят три. В една от тях, Злетовско-струмишката, попада Лесновският манастир.

Според местното население, преди Втората световна война в манастира идват и се подвизават трима руски монаси: Виталий, Ермолай и Михаил. След войната, през 1947 г. със закона за аграрната реформа земята и добитъкът на манастира били отнети. По разкази на местното население, отец Виталий заму-

нал за Света Гора, а отец Михаил бил пребит до смърт от властите в Кратово, където отишъл да се жалва за отнетите имоти. До 1974 г. манастирът остава без монашество. Само отделни монаси и свещеници за кратко време пребивават в него.

През декември 1974 г. в манастира от Света Гора пристига йеромонах Гавриил Светогорец (1974-1990 г.), по-късно Велички епископ, който възражда духовния живот в обителта и вярата в околното население, поседена от св. Гавриил Лесновски и съхранена от ревностни монаси през вековете. За него разказват,

че е бил голям постник и молитвеник. Бил родом от Шип, но се подвизавал на Света Гора. Когато дошъл, той намира манастира пуст, разрушен и ограбен, през него минавали трактори, бил обърнат в стопански двор. Баща му, след като овдовява, дошъл при него и приел монашеско пострижение под името Кирил.

С усилията на еп. Гавриил Светогорец и по неговите молитви, приживе и след упокоенето му в Господа, манастирското братство и духовният живот в обителта се възраждат. През 1997 г. тук идва настоящият Брегалнишки митрополит Иларион, който го избирателно му за епархийски архиепископ и игумен на Лесновския манастир. През 1998 г. идва настоящият игумен, йером. Дамаскин, и постепенно се събира братство. Днес то наброява 9 монаси (всички под 40-годишни), към братството се числи и митрополит Иларион.

Бяхме слушали вече за „истинския монах“ – Владика Иларион, но ние имаме и радостта да се запознаем с него. Прие ни в архондарика и дълго разговаряхме около отрупаната, в наша чест, с плодове трапеза.

Той приема монашество едва 21-годишен в м-ра „Св. Наум“ в Охрид. После, с още един събрат възраждат монашеството в Бигорския манастир „Св. Йоан Кръстител“, след което идва в Лесновския. Всеки ден той пътува до митрополията в Шип, където е седалището на епархията, и вечер се прибира в обителта. Казва, че преди да поеме Брегалнишката епархия, е поставил условие да си остане в манастира, защото монасите били млади и неукрепнали и се боя да не се повредят. „Някой ден те може да станат архiereи, а архiereи трябва да е жертва пред Бога за свещениците и народа, жертва богоугодна“, разсъждава той.

В манастира се подвизават по Светогорския типик. В 4 ч. започва Полунощницата и докъм 7,30 приключва утринното боослужение. В 15 ч. през лятото и в 16 през зимата започва вечерното: Девети час, Вечерня, в 19/20 ч. и Повечерието. След това всеки има свое килийно правило. Трапеза имат два пъти – в 9 ч. и в 17 ч.

През останалото време всеки поема своето послужание – в храма, магерницата или стопанството на обителта.

Следва

Александра КАРАМИХАЛЕВА

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ за 2017 г.

1 година 30,00 лв.
3 месеца 15,00 лв.
6 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.